

Η «ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ»,

«Δράμα εις πράξεις τρεῖς»

Συγγραφέας : Γ. Τσοκόπουλος

Τὰ τελευταῖα χρόνια ξεφυτρώνουν στὴ σκηνὴ κάμποσα θεατρικὰ ἔργα ποὺ οἱ κριτικοὶ τὰ ὀνομάζουν «λεπτὰ». Ἔτσι κατάντησε μ' αὐτὸ τὸν ὄρο νὰ χαρακτηρίζεται κάθε ἀδύναμο κι ἀναιμικὸ δραματάκι. Συγγραφέας ἀδέξιος νὰ πιάσει μῦθο ποὺ νὰ ἔχη τέλεια συνέπεια σ' ἐκεῖνο ποὺ θέλει νὰ πῆ καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ πῆ, συγγραφέας ἀδέξιος στὸ νὰ ἰδῆ τόσο ἀπὸ ἀψηλὰ ὅσο κι ἀπὸ σιμὰ τὴ συνολικὴ ὄψη τῆς ψυχολογίας τοῦ ἔργου του, ἀδέξιος ἀκόμα στὸ γοργὸ κι ἀλαφρὸ σὰν αὔρα καὶ δυνατὸ σὰν κεραυνὸς πλέξιμο καὶ ξετύλιμα τῆς κάθε λογῆς σκηνῆς, ἀνακηρύχεται «λεπτὸς» συγγραφέας.

Ἐποθέτουμε ὅμως πῶς ὅπου ἄλλοῦ μεταχειρίστηκαν αὐτὸν τὸν ὄρο, κάπως ἄλλιῶς τὸν καταλάβανε. Θέλησαν νὰ χαρακτηρίσουν τὴν ἐσωτερικὴ δράση ποὺ περνᾷ καὶ πάει δίχως ἐξωτερικὰ ἐπεισόδια νὰ μᾶς τραβοῦν τὴν προσοχὴ καὶ νὰ μᾶς ταραζοῦν τὰ νεῦρα, τὴν εὐγενικὴ ἀΐστηση τῆς γύρω ζωῆς ἀπὸ τὰ πρόσωπα, τὴ φιλοσοφικὴ ἀντίληψη τοῦ συγγραφέα γιὰ τὰ πάθη ποὺ ἀντιμάχονται μὲ τὴ μοῖρα ἢ συναμεταξύ τους, κι ἀκόμα τὸ ψυχολογικὸ φόντο ποὺ ἀπάνου του σέρνεται ἡ βχθειὰ συγκίνηση, συγκίνηση ποὺ ἀνατέλνει σὰ θαμπὸ ρόδινο φῶς γιὰ νὰ προμηνῆσει τὸ κάμα τοῦ καλοκαιριάτικου ἡλίου.

Κάθε ἄλλο τὸ λοιπὸ παρὰ «λεπτὸ», ὅπως ρεκλαμαρίστηκε, εἶναι τὸ καινούριο δράμα τοῦ γνωστοῦ δημοσιογράφου κ. Γ. Τσοκόπουλου ποὺ μὲ τὸν τίτλο «Ἀτμοσφαῖρα» παίχτηκε τὴν περασμένη Δευτέρᾳ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ θίασο τῆς «Νέας Σκηνῆς». Ἄν κοιτάξῃ κανεὶς τὸ σύνολό του, μπορεῖ ἀναμφισβήτητα νὰ τὸ χαρακτηρίσει γιὰ δημοσιογραφικὴ χοντροκοπιὰ πρώτης ἀράδας.

*

Ἔνα σπίτι σύχρονο. Ὁ πατέρας ἐπιτήδειος τζαμπατζῆς τῆς κκαλοζωῖας, ἡ μητέρα πολὺ λαφριά στα μυχλὰ καὶ στὴ διαγωγή, ὁ γιὸς ἄξιος τῷ γονιῷ του, ἕνας χαμένος τεμπέλης, καὶ ἡ Διλή ἕνας τύπος κοριτσιῶ ποὺ θὰ ἤθελε νὰ τὸ παραστήσει ὁ συγγραφέας μὲ λεύτερη καὶ γενναία ψυχὴ, καὶ ποὺ ἀ-

ληθινά τὸ παρασταίνει σὰν ἓνα παραστρατισμένο φιλοσοφικὸ μισογύναικο. Ἄπ' ὅλους ὅσοι συναπαντιοῦνται σ' αὐτὸ τὸ σπίτι γύρω ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ πόκερ, πού οἱ περισσότεροὶ δείχνουν γιὰ διεφταρμένες ψυχές ξεφυλισμένης κοινωνίας, ἡ Λιλὴ προσέχει μ' ἓνα πρωτόφαντο αἴστημα ἀγάπης τὸν κ. Ἄγγελο Παλμιέρη ξακουσμένο δικηγόρο κι ἀνθρωπο γεμάτο καλοσύνη πού λατρεύει τὴ γυναίκα του Χρηστίνα καὶ τὰ δυὸ μικρὰ παιδιὰ του. Ἐρχεται ὥρα πού ἡ Λιλὴ ἀηδιασμένη ἀπὸ τὴ μολεμένη ἀτμοσφαῖρα, τοῦ σπιτιοῦ της ξομολογιέται τὴν ἀγάπη της στὸν κ. Παλμιέρη, μὰ αὐτὸς τῆς φέρνεται στοργικὰ σὰν πατέρα, γλήγορα ὅμως ἀναγκάζεται σοβαρὰ νὰ τὴν προσέξῃ ὅταν ἡ ἴδια Λιλὴ τὸν φέρνει σπίτι τους μιὰ μέρα γιὰ νὰ πιάσῃ μὲ τὰ μάτια του τὴ λατρεμένη του Χρηστίνα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ πολιτευόμενου κ. Νάρδη. Ὁ Παλμιέρης χωρίζει τὴ γυναίκα του, παίρνει στὸ δικό του σπίτι τὴ Λιλὴ καὶ τελειώνει τὸ δράμα.

★

Τὸ ἔργο ἀρχίζει μὲ μιὰ κουβέντα τῆς μητέρας τῆς Λιλῆς κυρίας Ἀντρομάχης Φερρέρα πρὸς τὸν κ. Μίλτο Βέγα, ἓνα πρόσωπο πού δὲν ἔχει λόγο στὸ δράμα παρὰ γιὰ νὰ εὐκαλύνη τὴν οἰκονομία τοῦ συγγραφέα στὸ μαστόρεμα τῶ σκηνῶν. Ἔτσι λοιπὸν μαθαίνουμε, σὰ νὰ διαβάσουμε τυπωμένο πρόλογο, ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος μὲ τὸ χαρακτήρα του τὸ καθένα, τὰ ἰδιαίτερά του καὶ τὰ οἰκογενειακά του. Ὁ συγγραφέας ἀντὶ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ τὰ νοιώσουμε μοναχοὶ μας πάνου στὴ δράση, φωνάζει σὰν πανοραματίζῃς τί παρασταίνει ἢ κάθε εἰκόνα, ὁ κάθε τύπος πού μᾶς παρουσιάζει στὸ κάθε πρόσωπο. Τεχνικὸ ἐλάττωμα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα. Ὅταν παρακάτου ὁ συγγραφέας θέλει νὰ ἀφήσῃ μόνους τὸν Παλμιέρη μὲ τὴ Λιλὴ γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ξομολόγησις τῆς ἀγάπης, διώχνει τ' ἄλλα πρόσωπα χωρὶς καμιὰ δικιολογία, λέγοντας μὲ τὸ στόμα τῆς κυρίας Φερρέρα «Πάμε στὸ σαλονάκι νὰ πάρουμε κάτι», μὲ μιὰ ἀφέλεια χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴν περιφρόνησι καὶ πρὸς τὸ σκηνικὸ ἀρφαβήτα ἀκόμα. Τεχνικὸ ἐλάττωμα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα, πού τὸ διακρίνει κανένας σὲ ὅλο τὸ δράμα ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, στὸ ξετύλιμα τῆς κάθε σκηνῆς.

Ἄλλοῦ ἔχει ἐρωτικὴ σκηνὴ μέσα στὸ σαλόνι μπροστὰ σὲ πλῆθος κόσμου, τὴν ὥρα π. χ. πού ἡ Χρηστίνα δίνει ραντεβού στὸν κ. Νάρδη. Ἄλλοῦ

ἔχει μιὰ ἀκατανόητη φλυαρία τῆς Λιλῆς μὲ δυὸ ἄλλες φιλενάδες της, ἢ καλλίτερα ἓνα ἀπέραντο μονόλογό της, γιατί οἱ φιλενάδες της παίζουνε βουβὰ πρόσωπα, μὴ μιλώντας ἢ μιλώντας γιὰ νὰ ποῦνε πῶς δὲ νοιώθουνε τίποτα. Μονόλογος δίχως οὐσία, βαλμένος γιὰ νὰ ζουγραφίσῃ τὸ χαραχτήρα τῆς κόρης, μ' ἀληθινὰ πελαγώνοντας σὲ φιλοσοφικὲς θεωρίες τῆς ρούγας. Ἄλλου ἔχει σκηνὲς καὶ φράσεις πού μόνο σὲ μιὰ θεατρικὴ ἐπιθεώρηση σὰν τὰ ξακουσμένα «Παναθήναια» θὰ εἶχανε τὸν τόπο τους. Ἄλλου πάλε βγάνει φοβερὸ καὶ τρομερὸ λόγο ὁ Παλμιέρης γιὰ γάμο, γιὰ κοινωνία, γιὰ φιλολογία, γιὰ θέατρο. Ἄλλου φοβᾶται πῶς θὰ τονὲ κάνουνε ἀνάγνωσμα οἱ ἐφημερίδες. Τεχνικὰ ἐλαττώματα ὅλα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα.

★

Ὁ συγγραφέας ἐπλάσε μέσα στὴ φαντασία του ὀρισμένους τύπους καὶ πάσκισε νὰ τοὺς δώσῃ στὴ σκηνή. Μὰ οἱ τύποι δὲ πλάθονται, ἀντιγράφονται ἀπὸ τὴ ζωὴ μὲ τὴν ἰδιαίτερη πνοὴ πάντα τοῦ τεχνίτη. Γ' αὐτὸ δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο ἢ «Ἀτμοσφαῖρα» παρὰ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἀψυχολόγητους, ἄσαρκους, ἀβαθους καὶ ἐλαττωματικούς ἀπὸ ἀθροπινὴ ἀίστηση τύπους, πού ὁ καθένας τους λέει πολλὰ ἀσυνάρτητα, μὰ πού ὅλοι μαζί δὲ λένε τίποτε.

Ἡ Λιλὴ πού διαβάσει τὸν Πλάτωνα, ἔπρεπε πρῶτα νὰ σκύψῃ νὰ διαβάσῃ τὸν κόσμον γύρω της, κι ἂν λείει πῶς γιὰ τὸν κόσμον δὲν τὴ μέλει εἶναι γιατί δὲν τὸν ἔχει μάθει ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ του μεριά. Ὁ Παλμιέρης δὲν εἶναι μέσα στὴν ἰδεολογία τοῦ δικηγόρου. Αὐτὸς εἶναι ἓνας ποιητής, μὲ τὴ σημασία πού σήμερα τονὲ θέλει ἡ κοινωνία μας, δηλαδή ψευτοαισθηματίας ἔξω ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τὴν πραχτικὴ ζωὴ, καὶ μέσα στ' ἀχνὰ ὄνειρα καὶ στὶς φιλοσοφικὲς θεωρίες. Ἡ Χρηστίνα ἡ γυναίκα του μιὰ ἀχαραχτήριστη πού ἔ,τι κάνει τὸ κάνει γιατί τὸ θέλει, ὁ συγγραφέας κι ὄχι ὁ ἑαυτὸς της. Ὁ κ. Νάρδης πολὺ θαμπός, πολὺ ἀψυχος, πολὺ ἄτονος. Ὅλα ψυχολογικὰ ἐλαττώματα τοῦ ἔργου ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα.

Ὁ κ. Τσοκόπουλος νομίζει πῶς μὲ τὴν ἴδια ψευτιά πού γράφει τὰ χαριτωμένα του χρονογραφήματα, μπορεῖ νὰ γράψῃ καὶ δράματα. Καὶ δὲν ἔχει ἄδικον. Ὁ ψεύτικος Τύπος, ἡ ψεύτικη κοινωνία, ὁ ψεύτικος θόρυβος τοῦ ἀναγνωρίζουν τὴ δουλειά. Σὲ μιὰ τέτοια ἀτμοσφαῖρα ὁ κ. Τσοκόπουλος πρέπει νὰ φαντάζῃ γιὰ φιλολογικὴ δόξα.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ